

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemškutarija na Koroškem in Štajarskem z nemškim šulvereinom vred.

Govor državnega poslanca dr. Gregoreca v drž. zboru, dne 3. maja 1888.

(Po stenografnem zapisniku.)

(Dalje.)

Da bi še hitreje ponemčevali Slovence, zasledili so ponemčevalci novo idejo. Zapazili so, da imajo Nemci povprek več denarja nego Slovani, in zato so sklenili Slovanom, zlasti Slovincem narodnost v šoli odkupiti. Ta ideja je bila vredna sedanjega denarnega veka. Je nekoliko izvirna in prav primerna času. Ravno kar so namreč osnovali „nemški šulverein“. Tako zvani „fakcijozni“ so sklenili, grofa Taaffeja in njegovo ministerstvo vreči, naj velja, kar hoče. V to svrho so hoteli posnemati Bismarcka v Berolinu, ki se je trdovratnim liberalcem in konservativcem zagrozil s socijalisti, rekoč: „Acheronta movebo“. Da bi vrgli grofa Taaffeja, pričeli so fakcijozni agitacijo proti njemu med ljudstvom. „Nemštvo je v nevarnosti“, tako upijejo in kličejo pomoči iz pruske Nemčije; osnovali so s pomočjo „nemškega šulvereina“ v Berolinu poseben avstrijski „nemški šulverein“. Pričel se je boj in prepir med avstrijskimi narodi, kakoršnega še ni bilo.

Gospôda moja! Naravnost rečem, da nimam ničesar zoper „nemški šulverein“, kakor je sam na sebi. Ako Nemci mislijo, da je kje njihova narodnost v nevarnosti, imajo pravico in dolžnost priti na pomoč. Ali stvar je drugačna, ako pomislimo, da na javnih shodih najmanj govore o šolstvu, največ in najhuje pa o politiki, da „nemški šulverein“ ne skrbi najprvo za nemške otroke, ampak lovi slovenske, da se nemški šulverein vtika v avstrijsko javno šolstvo, učitelje z denarjem zapeljuje proti državnim postavam in podkupuje šolske občine s posojili, da se odpovedó narodnemu jeziku v šolah, kako naposled z beračenjem v inozemstvu drugim avstrijskim narodom daje slabe vzglede

in si hoče c. kr. šolska oblastva pokorna storiti in sebe na njihovo mesto vrniti — to nam avstrijskim Slovanom ne more vse jedno biti. (Poslanec dr. Weitlof: Ko bi to res bilo!) Da bi avstrijska šolska oblastva in njeni organi bili podložni pruskemu nemško avstrijskemu šulvereinu in njegovim strankarskim namenom temu se bomo odločno upirali.

Voditelji nemškega šulvereina navadno pravijo, da to društvo ni politično. Pritrdim, ako se oziram le na njegova pravila; toda ta pravila nam Slovincem niso merodajna, ako presojujemo nemški šulverein. (Tako je, na desnici), nasprotno, merodajno za nas je njegovo dosedanje delovanje, naše izkušnje, katere smo si nabrali zadnja leta; mi že imamo o njem svojo sodbo.

Nam Slovanom je nemški šulverein čisto politično društvo, in mislim, da je Avstriji zelo nevarno. Dozdeva se nam, da je njegov namen: „širiti pruski, nemško-narodni duh med avstrijskimi Nemci, utrditi ga in tako pripravljati duševno zasedenje nemških avstrijskih dežel.“ (Tako je! na desnici. — Poslanec dr. Foregger: Za Rusijo gotovo ne delamo! — Poslanec dr. Weitlof: Navadno obrekovanje! Poslanec dr. Gregr: Mi ne dobivamo iz Rusije ničesa, Vi pa iz Berolina!) Šulverein je šolsko društvo le toliko, ker pod pretvezo, da hoče rešiti nemštvo, ki je baje v nevarnosti, Slované ponemčuje. —

To mora nas Slované tembolj brigati, ker izkušnje kažejo, da naše c. kr. šolske oblasti podpirajo in pospešujejo ponemčevalne namene nemškega šulvereina. To bom tudi dokazal.

To zapazimo najprvo in posebno, kedar je treba kje ustanoviti in ohraniti novo šolo. Znano je, koliko sitnosti so imeli Čehi predno se jim je dovolila česka šola na Dunaji; mnogim je tudi znano, koliko težav imajo večkrat šolske sestre pri c. kr. šolskih oblastih, kedar hočejo kje ustanoviti zasebno katoliško odgojevališče. Pri nas na Štajarskem vrši se pri

nemškem šulvereinu vse hitro in gladko. Reči moram celó, da šolske oblasti gledajo večkrat šulvereinu skozi prste. Pustijo namreč na šulvereinskih šolah učitelje, kojih sposobnost za versko-nravno odgojo mladine je jako dvomljive vrednosti. Zato imam klasičen dokaz v rokah, namreč ukaz štajarskega deželnega šolskega sveta, o čegar nežni naklonjenosti nemškemu šulvereinu nikdo več ne dvomi. Prosim ekscelencijo gospoda predsednika, naj mi dovoli prečitatí ta ukaz:

„Slavnemu predstojništvu nemškega šulvereina na Dunaji, Maximilianstrasse 10.

Ker je z odredbo visokega c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 16. julija 1885, št. 3174, predstojništvu nemškega šulvereina doposlani opomin brezvspešen, naj bi se namreč učitelj na Sevníški zasebni šoli, Jožef Wermuth, zaradi pohujšljivega življenja premestil na drugo zasebno šolo, ter se mu odločno ukazalo, da se zunaj šole spodobneje obnaša, in ker so že večkrat došle pritožbe na podlagi izpovedanj v zapisnikih, ki velé, da je Wermuth dne 28. dec. m. l. zjutraj 17letno Nežo Špej na poti v cerkev zgrabil in jo siloma vlekel v svoje stanovanje, da se je nasproti krčmarici in dekli Frančiški Novšek v krčmi „pri kroni“ v Sevnici večkrat nespodobno obnašal in tako povzročil prepir med krčmarjem in njegovo soprogo; in ker je iz zapisnikov še razvidno, da je tudi privatnega učitelja na isti šulvereinski šoli, Avgusta Aistricha, življenje graje vredno, in da je zlasti on, kar je sam priznal v zapisniku dne 14. januarja t. l. ob 3. uri zjutraj v Sevníški cerkvi na sv. spoved pripravljajoče se device nespodobno in glasno nagovarjal, in da je tako obnašanje učitelja in odgojitelja po pravici v Sevnici naredilo veliko nevoljo, primoran je bil visoki c. kr. deželni šolski svet z odredbo z dne 15. aprila t. l., št. 1542 z ozirom na § 70, točka 2 državne šolske postave zapretiti, da bo po prvem zopetnem pohujšljive obnašanju jednega ali drugega onih dveh učiteljev takoj in brez odlašanja po § 73 navedene državne postave postopal in ukazal zapreti ono zasebno šolo.

To se naznanja slavnemu predstojništvu šulvereina, da v zmislu one odredbe visokega c. kr. deželnega šolskega sveta primerno ukrene.

Okrajni šolski svét v Sevnici,
dne 13. maja 1886.

Predsednik: Rupnik.
(Dalje prih.)

Slovesnost v spomin 40letnega vladanja Njih Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

(Dalje.)

Mili mi domorodci!

Treh dnevov v letu se vsak človek srčno

veseli. Ti dnevi so namreč največji prazniki: Božič, velika noč in binkošti. V enakej meri veseli pa se še jednega dne, to je dne svojega godú. Zakaj neki? Zato, ker se posebno ta dan priporočuje svojemu godovnjaku ter ga prosi, da bi mu od Najvišjega izprosil milosti, ter časne in večne sreče. Otroci veselé se tudi godú svojih starišev. Zakaj neki? Zato, da njim ta dan izrazijo v največjej meri svojo otročjo ljubezen in hvaležnost za storjene njim dobrote. — Ravno tako slavijo podložni godove svojih naprejpostavljenih. — Ti dnevi, katere ravno v mislih imamo, vračajo pa se vsako leto, in vendar jih tako težko pričakujemo! Iz tega tedaj lahko sklepamo, koliko pomenljiveje morajo še le biti izvanrednosti, katere se vračajo, recimo vsako 10., 25. ali 40. leto!

Ravno tako izvanrednost pripravilo nam je letošnje leto, dne 2. decembra preteklo bo namreč 40 let, odkar vladajo presvitli cesar Franc Jožef I. našo domovino Avstrijo. Imenovanega dne veseli se vsak domoljub avstrijski. Vsak, tudi ubožec storil bode letos nekaj, kar bo ga spominjalo še pozna leta na leto 1888.. to je, vsak Avstrijanec obhajal bo, preden letošnje leto preteče, 40letnico vladanja Njih Veličanstva cesarja Franca Jožefa I., ter bo posebno ta dan, kot hvaležen otrok Najvišjega prosil, da bi našemu občnemu očetu, našemu cesarju podelil telesno in dušno zdravje, ter močno roko, s katero bodo, dal Bog, kakor so dosedaj, odvrčali vse nezgode, katere bi utegnile pretiti Njihovim otrokom — nam Avstrijancem!

Za nas velja 2. december danes, to je, mi obhajamo danes 40letnico vladanja našega presvitlega cesarja. Zdi se mi, da bode prav umestno, in da bom postavil v vaših sreih najlepši spomenik današnjega dne s tem, da vam opišem tukaj življenje in dosedanje delovanje našega presvitlega cesarja.

Cesar Franc Jožef so se porodili 18. den avgusta leta 1830.

S posebno ljubeznjivostjo prevzeli so dedek, cesar Franc, vodstvo vzgoje svojega nečaka, katerega so s kratka „Franček“ imenovali. Franček je hodil vsak dan k svojemu dedeku v vas; kajti oni so ga učili hoditi (korakati), igrali so ž njim ter mu pripovedovali povestice. — Ne morem si kaj, da vam ne bi, dragi slovenski dedeki in babice, pri tej priložnosti na srce položil ter vas prosil: Vzemite si dedeka našega presvitlega cesarja v zgled! Tudi vi ljubite svoje nečake in nečakinje z isto ljubeznijo, kakor so ljubili cesar Franc svojega nečaka, našega sedanjega cesarja. Tudi vi igrajte ž njimi, ter njim, kadar boste imeli čas, pripovedujte povestice; ne pustite pa jih v blatu rovatí, čas tratiti, ali pa vže z odrasteno, pa pokvarjeno mladino igrati se. Zagotovim vas,

da vam bo ljubezen z ljubeznijo in oskrbovanje z oskrbovanjem povrneno! In takrat vam ne bode potrebno o vsakej priložnosti pritoževati se, da otroci vedno hujsi postajajo!

Ko je vže Franček krepko korakal, hodili so dedek ž njim na prosto, — v naravo. Nkega dne sta se sprehajala zunaj cesarskega gradú. Franček ugleda vojaka stražnika. Ta se mu zeló usmili. Takoj prosi dedeka, da bi mu dovolili obdarovati ubožca. Dedek mu dajo goldinar. Franček ga vojaku ponudi, pa ta ga ni vzel, ker mu tega vojaška postava ne dovoli. Na to so dedek svojega nečaka vzdignili, da je mogel vojaku goldinar v žep vtakniti. — Se-li čudite, stariši, da se Franček ni bal vojaka, ki je nosil puško, ko se naši otroci bojé beračev, ki nosijo samo palice? Veste, zakaj se vaši otroci bojé beračev? Zato, ker jih ž njimi strašite; „Če ne boš priden, pride ded po tebe“, jim pravite. Dajte raje dar otroku, da ga on ubožcu izroči. Otroci naj se zgodaj učé darežljivosti, da bodo nekedaj kot gospodarji darežljivi, ne pa lakomni in nevošljivi. Tega bo vesel naš Izveličar, ki je rekel: „Kar ste mojemu najmanjšemu bratu podelili, ste meni podelili!“ Takrat še le se bodo boljši časi k nam povrnili!

Prišel je mlademu nadvojvodi čas za šolo. Za vzgojo cesarjevičev in cesaričinj se vže od nekedaj zeló, zeló skrbi. Otroci cesarske hiše se zeló strogo vzgajajo. Vže cesarica Marija Terezija je vzgojevalki svoje hčerke, Marije Jozefe, pisala: „Človek se ne sme razvaditi, pretoplo oblačiti ali pa sploh mehkužen biti“. Tudi cesar Jožef napisal je lastnoročno vzgojevalcem svojega nečaka Franca načelo, po katerem so se morali ravnati. Glasi se tako-le: „Vsak posamezen državlján lahko reče, da bo njegov sin, če bo dobro vzgojen, državi koristil; ako se bo spridil, pa itak državi škodovati ne more, ker ne bode kot nepridnež nobene državne službe dobil. Drugače pa je sé cesarjevičem, prestolonaslednikom, kateri mora za svojim očetom vodstvo cele države prevzeti. On se tedaj ne sme spriditi!“ — Oskrbovanje države pa je cesarju v velikej meri to, kar je vam oskrbovanje kake kmetije v majhnej meri. Tudi vam tedaj naj velja načelo, da se nobeden vaših otrok spriditi ne smé, ampak vsi morajo skrbeti za blagor svoj in cele rodovine. K temu jih napeljujete deloma vi, bolj pa še mi učitelji. Ako tedaj želite, da bi bili vaši otroci nekedaj vredni vašega imena, pošiljajte jih neprestano v šolo. Otroci naj si nabirajo duševnih zakladov, dokler jim solnce sije!

V 13. letu moral je cesarjevič vojaško suknjo obleči, t. j. začel se je v vojaških vajah poskušati. Nosil je menjavno priprosto obleko infanterista, ulana in naposled topničarja. V vsakej vaji moral se je poskusiti in sicer kot

novinec z drugimi novinci. Vsako šaržo moral si je, kakor tudi vsak drug vojak, zaslužiti. — Fantje! 13letni cesarjevič, naš sedanji cesar, naj vam bo zgled, ako boste tako srečni, da vas pokličejo v vojake. Veseli bodite, če tudi ne boste nosili srebrnega ali zatega ovratnika, da imate zdrave ude in krepko postavo. Kažite povsod, da so vas „posavske, podravske planjave iz krepkega jedra rodile!“

Leta 1848., 29. dan aprila poslali so cesarjeviča v Italijo, da bi ondi videl, kako se je oče Radecky pripravljál za vojsko in kako so se Avstrijanci vojskovali za svojo domovino. Radecky, videvši cesarjeviča, se kar prestraši, ter ga tako-le nagovori: „Cesarska visokost! Vaša navzočnost pripravlja mi velike težave. Kako-li se bom jaz zagovarjal, če se Vam kaj hudega pripeti? In ako Vas sovražnik vlovi, tedaj splava naše vojski vsa sreča po vodi!“ — „Gospod feldmaršál!“ odgovoril mu je na to cesarjevič, „mogoče, da je bilo neprevidno, da so me tu sem poslali, pa ker sem vže tukaj, tedaj mi moja čast ne dopušča, da bi se, preden sem kaj opravil, vrnil domov!“ — Radecky se je cesarjevičevaj hrabrosti zeló čudil, posebe pa, ko je sam videl, da je topova krogla samo nekoliko korakov pred cesarjevičem na zemljo treščila, pa cesarjevič, to videč, niti z očesom strepetal ni!

Stariši našega cesarja poslali so tedaj svojega še le 17 let imajočega sina v vojsko, da bi storil, kolikor mu moči dopuščajo, za svojo domovino. Slovenski stariši, storite tudi vi tako. Ne žalujte, ampak hrabro kličite svojim sinovom, ko bodo šli v vojake, kakor so nekedaj klicale Spartanke: „Idi, bojuj se za domovino!“ Vedi, ako prideš pred sovražnika, da se ne bojuješ samo za se, ampak za nas vse, kateri doma ostanemo! Vedi, da se ne bojuješ samo za domače ognjišče, ampak za našo celo domovino — Avstrijo!

Matere slovenske, bodite prave slovenske Spartanke!! — (Dalje prih.)

Dopisi.

S Cvena pri Ljutomeru. (Redka svečanost.) Leta 1882. so občani Cvenski, t. j. vasi: Cven, Mota in Krapje, z velikimi stroški postavili lepo novo šolo, ker je bila šola v Ljutomeru preoddaljena. Imeli so sicer zdaj svojo šolo, kjer se je učila mladina potrebnih verskih in svetnih reči, pa pokazal se je drug velik nedostatek. Učenci namreč niso mogli obiskovati službe božje, da bi se tam djansko vadili izpolnjevali, kar slišijo v šoli pri pouku iz krščanskega nauka; farna cerkev je namreč predaleč. Toraj so že pokojni g. Šrol nagovarjali Cvenske sosede, naj priskrbé potrebno, da bi se mogla v njihovi kapelici služiti šolarska

sv. meša. S tem pa so na novo obudili davno željo Cvenskih vaščanov, ki so že pred več ko 20 leti nameravali postaviti cerkvico, a neugodne razmere so to namero uničile. Postavili so si pozneje le kapelico, ali ta še je vedno največja in najlepša v celi okolici. Letos se je oskrbelo vse potrebno za sv. mešo. Največja hvala pristoji za to Cvenskim vaščanom in drugim dobrotnikom, ki so v ta namen kaj darovali, in veleč. g. dekanu, ki so se veliko trudili, da se od sedaj more v Cvenski kapeli služiti sv. maša. Dne 15. maja se je vršila ta redka slovesnost. Ob 1/2 9 uri so šli učenci v lepe procesiji iz šole v kapelo. Bila je lepo okrašena s zelenjem in vencí, kar so že prejšnji dan oskrbela Cvenska dekleta. Ob 9. uri se pripelje častita duhovščina. Gospod dekan blagoslovijo kapelo in služijo potem v njej prvokrat daritvo sv. maše. K maši se je nabralo tudi obilo odraslih ljudi. Med službo božjo so učenci peli in pokali so možnarji. Marsikateremu je solza veselja zaigrala v očeh, ko je slišal milodoneče glasove mladine ter videl davne želje izpolnjene. Po sv. maši so č. g. dekan v krepkem, jedrnatem govoru razložili pomen slavnosti, povdarjali so posebno skupno delovanje cerkve in šole, ki je pred vsem potrebno, če hočemo izgojiti mladino tako, da bode srečna na tem in na unem svetu. Po končanem govoru so šli otroci na vrt gostilnice, kjer se jim je postreglo s kruhom. žemljami in vinom. V to so pripomogli razen kraj. šol. sveta tudi Cvenski sosedje in g. Sršen. za kar bodi vsem srčna zahvala! Med tem, ko se je vse to vršilo, so Cvenske žene priredile obilen in okusen obed, pri katerem so se vršile razne napitnice in so se pele mile domače pesmi. Vsi pa, ki so za blagor učeče se mladine kaj žrtvovali, naj si bodo v svesti, da jim bo dobrotljivi Bog to v svojem času obilo poplačal po besedah našega vzveličarja: „Kar ste enemu izmed teh matih storili, ste meni storili.“

Iz Cerkovnjaka pri Malinedelji. (Spomenik.) Ako stopiš, dragi bralec, na naš malonedeljski mirodvor, ter tako korakaš med tesnimi hišicami, v katerih vlada le smrtni mir, proti Lindovesi, našel in opazil bodeš pri velikem križu majhen okrušen in orjaveli križ. Napis, kojega težko razboriš, ti pove, da tu počivajo zadnji ostanki našega bivšega župnika, rajnega g. A. Kremplj-na. Blagi ta mož župnikoval je in umrl pri Malinedelji l. 1849. Stari dedeki znajo se ga še dobro spominjati in naštevati vse njegove blage lastnosti, kot neumornega delavca v Gospodovem vinogradu. Izborni njegov talent, njegovo blago priljudno obnašanje do svojih faranov, pridobilo mu je v obče ljubezen pri vseh njegovih podanikih. Razven teh lastnosti, proslavil se je še tudi z mnogimi spisi in knjigami, katere je spisal,

posebno pridobil si je nevenljivo slavo sé svojimi „Dogodivščinami štajerske zemlje“. V tej knjigi izkazal se je večjega in nepristranskega zgodovinarja. Škoda, da je takratna cenzura njegov rokopis preveč omejila in okrajšala. Leta 1870. sklenilo je več rodoljubov postaviti temu možu vreden spomenik. naj bi pričal poznim zanamcem našo hvaležnost tistokratnemu prvemu oraču slovenske ledine. Zbralo se je po prostovoljnih doneskih denarja in rajniki č. g. Božidar Raič imel bi pri nekem umetniku oskrbeti prikladen spomenik. Dogovorjeno, storjeno! Naroči se podoba „boginje zgodovine“, katera bi imela krasiti pokojnikovo gomilo. Rečeni podobi pa se ni moglo dati mesta na Kremplj-novi gomili. Drugega priličnega torišča se hitro za podobo ni moglo dobiti, toraj se je ta reč zavlekla za nekoliko časa. — Naključje je naneslo, da je umetnik hipoma umrl in ker je materialno slabo stal, bila je podoba zarubljena in prodana, dasiravno je bila že naprej plačana. Tako je dotlej prišlo, da mož, kateri je vse svoje duševne in telesne sile v blagor slovenskega naroda žrtvoval, še dosedaj poštenega spomenika nima. Slovenci smo hvaležen narod, znamo ceniti zasluge naših dobrotnikov, zdramimo se, žrtvujmo po mogočnosti, da se vsaj Kremplj-nu dostojen križ na gomilo oskrbi. „Junior“.

Od sv. Marka pri Ptuji. (Roparstvo.) Navadno romajo od nas ljudje k Mariji Bistrički na Hrvaškem o binkošti. Ko so se letos na tej božji potni cerkvi bližali, šel je eden mož izmed romarjev za malo v gaj in ni ga bilo več za njimi. Prinesli so ga pozneje na pol mrtvega, umrl je in na binkoštno nedeljo so ga tam pokopali. Roparji so ga namreč v gaju zgrabili, z noži zdregali, 7 goldinarjev mu oropali in naposled še so mu velik kamen na prsa navlili. Strašno na božjem potu!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V drž. zboru so razprave v drž. proračunu za 1888 srečno pri kraju. Celih 31 sej je bilo treba za-nje in pa kacic 12.000 gold. Primankljaja v proračunu bode letos 21.181.360 gold. Izmed slov. poslancev so blizu vsi želje svojih volilcev v teh razpravah razodeli, izmed naših, štajerskih sta baron Gödel-Lannoy in g. M. Vošnjak po en-, g. dr. Gregorec pa je dvekrat govoril. — Ker je ta razprava pri kraju, upa se, da dožene drž. zbor svoje delo do dne 4. junija in dne 9. junija začne se zborovanje delegacij v Budimpešti. — Malo še manjka, pa bode Gradec najbolj razupito mesto v Avstriji. Kar se tiče slov. ljudstva, ne pričakuje skoraj nič več prida od ondot, a tudi kar se tiče avstrijskega domoljubja, ni v tem

mestu vse v redu. Dijaki na vsenučilišču, nekateri „burši“ in celo nekatere družine so še samo „nemške“, ter nas nekam mrzko prijemlje poročilo, da je prišlo iz Gradca največ vencev na rakev pok. cesarja Viljema. — Drž. poslanec Lipniškega okraja, vlč. g. A. Karlon, je vžbolel, za to ga zadnje dni ni bilo v drž. zboru. Liberalci pa so iz tega kar sklenili, da se je desnica drž. zbora sprla. Se ve, da bi bilo liberalcem ljubo, toda upajmo, da bode še dolgo do tega. — Koroškim Slovincem se je vrinil za dež. poslanca nek dr. Abuja, po krvi je Slovenec, po obnašanju svojem pa se šteje v vrsto Nemcev. Sedaj so ga kor. drž. poslanci pa proglasili za Slovence ter ga klicali za pričo, da se Slovincem ne godi na Koroškem nobena krivica, češ, da je dr. Abuja z vsem, izlasti še tudi z ljudskimi šolami popolnem zadovoljen. No tedaj pa je že pribita — resnica. Bog se nas usmili! — V Ljubljani je bil v četrtek, dne 24. maja, občni zbor mladega „kat. tisk. društva“. Mil. knezoškof, dr. Missia so bili v pričo, ter so govorili kaj prijazno za to, da naj podpira vsak po moči to društvo in izlasti še dopisuje tudi v novine, ki jih izdaja ali podpira „tisk. društvo“. Ni dvoma, da obrodi ta beseda veliko dobrega sadu. — Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani izda letos posebno knjižico v prslavo 40letnega vladanja svetlega cesarja. Spisuje jo g. Fr. Hubad, profesor v Gradcu. Denarja nalaga poslej tudi v koroških posojilnicah. To je dobro. — Komensko županstvo pri Gorici je prepevedalo vsako barantijo na praznik sv. Rešnjega telesa. Take prepovedi bi bilo treba tudi po drugih občinah. — Okoli Gorice so že črešnje pojemale z drevja, toda letos nima to blago nič kaj cene. S kraja še je bila cena 60, sedaj pa je le 6 kr. za kilo črešenj. — V Trstu začne družba sv. Cirila in Metoda jeseni 1. razred slov. ljudske šole. Doslej so vse italijanske; da-si je 1429 slov. očetov prosilo za slov. šolo, ne mara jim je napraviti mestno starašinstvo. Čudo, zakaj še jemlje od njih denar. — Zagreb dela velike priprave, da vzprejme, čem možno, sijajno cesarjeviča Rudolfa in njegovo soprogo, dne 10. junija. Dež. zbor ali sabor razpravlja načrt postave, vsled katere se izostrijo nasledki sodnijskih kazni. — V drž. zboru v Budimpešti je minister Tisza rekel, da ne svetuje nikomur, da pošlje kaj na razstavo v Pariz, češ, da se ne zna, kaj še kje pride. Ta beseda pomeni lahko veliko, a tudi — nič. Nam se zdi, da je zadnje. Madjar se rad baha in torej ni treba, da damo kaj na njegovo besedo.

Vnanje države. O konci vatikanske razstave pridejo tudi sv. Oče vanjo. To so obljubili odboru, ki ima razstavo v rokah. — Drž. zbor v Rimu pričel je razpravo o novi kazenski postavi. Kolikor se vidi, pritiska

Crispi sila na poslance, da jo čem prej, tem bolje vzprejmo. Nova postava bode nova veriga na roke kat. cerkve. — Crispi bi rad videl, da pride naš svitli cesar enkrat na ital. tla, ter poda na njih ital. kralju roko. Vsako leto poča zato glas, da se to izgodi; tudi letos tako, toda kakor druga leta, bode tudi letos le ta vest — bosa želja. — Španjska razstava v Barceloni je velika in je kraljica vdova, Kristina, posebej še pohvalila oddelek avstrijske razstave. Vidi se visokej gospej, da ji še gredó misli rade nazaj, v domačijo. — V Marziliji, francoskem mestu ob morji, je bil v nedeljo nek shod ital. in francoskih demokratov. Tu so si napivali na vesoljno republiko. Ne vemo, če bode ital. kralj Umberto vesel teh napitnic. — Na Francoskem biva bojda 85.000 Nemcev, Francozov pa v Nemčiji 8000, zato bodo zadnji večje sitnobe, ako bodo razmere med Nemčijo in Francijo zmerom napete, kakor pa Franciji. — Čedalje bolj se kaže, da ni danji republiko nihče prav zadovoljen, samo v serazbojništvu raste in pa bogastvo tistim, ki pridejo do drž. kase. Prejšnji minister Constans ni imel, predno je postal minister, ničesar razven dolgova, ko je odstopil, najel pa si je lahko stanovanje za 12.000 frankov na leto in sedaj, ko je načelnik vlade v Anamu, treba mu je bilo 20 vagonov, da je spravil svojo klozno domov. To se splača. — V Belgiji so bile zopet volitve in so si liberalci veliko prizadjali za to, da dobé v mestnih zastopih večino. Tako po celem pa jim ni obveljalo. — Knez Bismarck se je vrnil v Berlin in sklepa se iz tega, da je nekaj silnega ondi, ker je postalo njega treba. — Proti Rusiji plete Bismarck vedno nove spletke, a Rusija se ne meni veliko za-nje. Menda zna, da Bismarcku ni resnica. — General Ignatijev je potrjen v načelnika slov. podporne družbe. General je imenitna oseba, izlasti še gledé Bolgarije. — Knez bolgarski, princ Ferdo Koburski se je vrnil v Sofijo, tje je prišla tudi njegova mati, princesinja Klementina. Ako je prinesla denarja seboj, potem ima mladi knez gotovo močno varuhinjo v kaki večji državi za-se, če ne, bode pa k malu njegove vlade konec. — V Srbiji je blizu vse, kakor v prejšnjem tednu, tudi ministerstvo še je tisto. — Turčiji svetuje Anglija, naj postavi za namestnika v Armeniji in Macedoniji kacega kristjana, potem bode pa mir v tistih krajih. Od stranj kristijanov že, toda kaj bode s mohamedanci? Ni verjetno, da bi se ti iz lehka podali. — V Novem Yorku, v zjedinjenih državah sev. Amerike, je vlomil nek redar, Karel Rickert, v trgovsko štacuno po noči, ob 7¹/₂ v jutro so ga vjeli, k malu za tem so mu porezali gumbe na suknji ter ga s tem dali iz službe, ob 2¹/₂ so postavili pred porotno sodbo, ob 1¹/₂ popoldne je bil obsojen na 10 let težke ječe in kmalu potem je že sedel. To je bila nagla in — izdatna sodba.

Za poduk in kratek čas.

Zlatomešnik sv. oče Leon XIII. in slov. rimski romarji.

(Dalje.)

Ljubka domača pobožnost je bila, ko smo se Slovenci pred odhodom še enkrat v sveti hišici zbrali, kjer je nek kmetiški človek na naše namene ne vem, koliko očenašev zmolil.

Ko pridem doli po bregu na železnico, sem občudoval veliko potrpežljivost železniškega uradnika. Ravno so vozove prevažali, da bi jih za nas lepo vredili in tedaj niso smeli romarji precej stopiti na vozove. Toda bolj ko je uradnik kričal in z rokami mahal ter romarje odganjal od vozov, huje so mu silili na železnico. Se ne porine enega na stran in drugega, ki že pleže po vozu, za suknjo nazaj potegne, pa se že deset drugih spenja po kljuki na vratih, da bi si prej ko slej svoje gnjezdo zagotovili. Vendar uradnik se ne navoli opominjati in letati, da mu je že znoj tekel izpod pisane uradne kape, in le njegovi vstrajnosti je pripisati, da se ni zgodila nobena nesreča. Ko bi bil jaz v njegovi koži, jaz bi bil gotovo palico vzel, ker nekaterih ljudi človek z drugim dokazom ne more prepričati. Jaz sem že prestopal, in le malo je manjkalo, da nisem stopil vbogemu uradniku na pomoč.

Že v mraku smo železnega konja zopet natirali in ko se zjutraj vzbudim, in ko zmežim svoje oči in svojo zmešano kečko rado vedno pomolim skozi okno, je že tudi visoka kuplja sv. Petra v Rimu stegala svojo glavo ter nas radovedno gledala črez hribe, koliko nas kje bo slovenskih romarjev, kajti slovenske romarje je še, kar stoji, redko kedaj videla, toliko, kakor to jutro, pa še gotovo nikdar.

Ko vlak v Rimu postoji, je bliskalo in grmelo, in tedaj smo s strahom stopili v večno mesto, kakor so se nekaj Izraelci med gromom in bliskom bližali sv. gori Sinai, poslušat deset božjih zapovedi.

Rimski odbor za avstrijske romarje nas prijazno vsprejme in nas razredi v šoke po trinajst romarjev. Vsakemu šoku na čelu je bil „kaprol“, ki nam je po jutrih naznanjal dnevni red, kakor so nam ga odborniki določili.

Na jako ličnih kolesljih nas vozači zavlečejo v odločena stanovanja. Naš šok je dobil stan pri neki vdovi poleg Kvirinala, tedaj poleg kraljeve palače, ki pa po pravici ni njegova, ampak palača je rimskega škofa, katero si njo je laški kralj pred leti — osvojil. V obče smo bili s svojim stanovanjem in tudi s hrano zadovoljni in reči moramo, da je naša gospa storila, kar se je dalo. Najbolj smo pogrešali snago. Da je ženskih skrb snage, tega na Laškem ne vejo.

Razni oddelki so dobili tudi svoje voditelje, čestokrat so bili rimski duhovniki voditelji, ki so jim razkazovali znamenitosti večnega mesta ter razlagali zgodovino svetih torišč. Občne božje službe in večernih romarskih shodov sem se tudi jaz vdeležil, a drugače sem delal na svojo roko in po svoji pameti. Mnogo ljudstva se namreč težko pod eden klobuk stlači in med tem mine dosti časa, ki je že drugod zlata vreden, a v Rimu še je dražji.

Prva naša pot je bila, kar se sicer samo ob sebi razume, na grob sv. Petra. Cerkva sv. Petra je res ogromna, prav, da je mati vseh cerkev. Kakor si otrok ne more pomagati, če mu oblečeš veliko suknjo, tako nekako nerodno sem se jaz obnašal v tej velikanski cerkvi, ko prvič stopim v njo; dozdevalo se mi je, da prostori kar rastejo pred menoj. Ko pa vidim, da vsak hiti naravnost na sredino cerkve, kjer je grob sv. Petra, potem se tudi jaz podvizam za njimi.

Sred cerkve je ograjen prostor in skozi vrata se podam doli v grob, kjer počiva truplo sv. Petra razve glave. Poljubim sveti kraj in skušam moliti, pa mi ni nič šlo prav od rok. Merim z očmi nad menoj neizmerno visočino kuplje, ki se vzdiga nad grobom, in zapazim na obrobji kuplje z zlatimi črkami zapisane besede: „Tu es Petrus“ — ti si Peter, t. j. skala. Zdaj se jezik razveže, in precej vem, kako in zakaj mi je moliti. Če človeku vest očita, da je trst, katerega vsaki veter maja in vsaka sapa pripogiblje, potem pač vè, zakaj ima na grobu sv. Petra moliti, čegar vera se ni nikdar omajala, in ki je skala, na kateri stoji cerkva Kristusova tako trdno, da je vrata peklenska zmagala ne bodo. (Dalje prih.)

Smešnica 22. Višji častnik je dobil težko rano v nogo, morali so mu nogo odvzeti. Njegov sluga je bil sila žalosten za voljo tega. Častnik pa ga tolaži: „Nikar se ne jokaj“, pravi, „marveč bodi vesel, kajti poslej ti bode treba snažiti le eden — čevelj“.

Razne stvari.

(Zahvala.) Njih ekscelencija mil. knezoškof so poslali za pogorelee v Podovi 25 gld. Za ta mili dar izreka jim pristrčno zahvalo

Cerkveno predstojništvo.

(Častitka.) Mil. g. dr. Jakob Missia, knezoškof v Ljubljani, so obhajali v sredo, dne 30. maja 25letnico svojega mašništva. Ljubljanska duhovščina se jim je vsled tega skupno predstavila, „Slovenec“ pa je izšel v slovesni obliki, čestitajoč pokrovitelju „tisk. društva“.

(Zahvalnica.) Prevzv. škof Djakovski, mil. dr. J. Strossmayer, poslali so obć. zastopu v Šiĉah v slov. pristrčno pismo v zahvalo,

da jih je izvolil za častn. občana, istotako „Savinjskemu sokolu“ v Mozirji za njegovo častitko.

(Občni zbor.) Podružnica sv. Cirila in Metoda v Žalci ima v četrtek, dne 31. maja, svoj občni zbor in je ob enem veselica v gostilnici g. J. Hausenbichlerja. Začne se ob 4. uri popoldne in sodeluje Šmarska godba in Žalski pevski zbor.

(Potrjenje.) G. Fr. Vršec, c. kr. bilježnik v Sevnici, dobil je najvišje potrjenje za načelnika okr. zastopa v Selnici.

(Nova postava.) V drž. zboru so sklenili novo postavo, vsled katere se odpiše davek, ali vsaj nekaj davka, če uniči kaka večja uima na zemljišnih pridelke, posebno povodenj, toča itd. Drž. poslanec, g. M. Vošnjak je nasvetoval, naj že obč. predstojnik tako uimo naznani gosposki, da veeni škodo.

(Šulverein.) Zgornje Podravje je skorej celo v rokah šulvereina, najbolje pa se mu godi na Muti. Pri obč. zboru tamošnje podružnice so sklenili letošnje poletje prirediti nekaj shod vseh podravske podružnic šulvereina.

(„Šolski vrtec.“) V „šolskem vrteu“, ki ga v Celji vzdržuje družba sv. Cirila in Metoda, podučuje se 50 otročičev.

(Vztrajnost.) Ob vzožji Kozjaških bregov ima č. duhovščina zagriženega sovražnika. Ta trosi v predale „Marb. Zeit.“ v časih prav debele o kakem č. g. župniku. Če pa jo le-ta potlej prisili, da prekliče, strese se naša prijateljica v poštni ulici, kakor mokro ščene in dve, tri številke pozneje pa prinese sopet kako novo, če mogoče, še debelejo. To je stanovitnost!

(Mili darovi.) Za pogorelce v Podovimo prešli iz Gradca: od vlč. g. dr. J. Muršeca, kons. svetovaleca in prof. v pokoji, 5 fl., in od Jere Gomilšak 1 fl., iz Maribora pa od vlč. g. dr. J. Mlakarja, prof. bogoslovja, 4 fl. in č. gg. Ant. Ribarja, prof. bogosl., A. Borsečnika, stoln. vikarja, Fr. Heberja, stoln. kaplana po 1 gld. Bog plati!

(Pobotnice) za dopolnitev kongruve dobodo se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Lega stane 25 kr.

(Rana smrt.) V soboto, dne 19. maja, je šla A. Škrijanec, hči tamošnjega posestnika, v jamo, da si nakoplje peska. V tem pa se udere nad njo prst in zasiplje nesrečno dekle. Mati jo je našla že mrtvo.

(Detomor.) V Brižah, Loške občine, je našel žel. čuvar Jožef Rataj, v Savinji truplo otroka, ki je že kake tri tedne bilo v vodi, v kolarnici župnijski pri sv. Križu na Murskem polju pa so istotako truplo našli v locanji. Ljubi Bog, kaj bode, če še pojde to zlodejstvo naprej!

(Oče in sin.) V Framu je Jan. Frangež, tamošnji posestnik, živel že več let s svojim sinom v jezi. V četrtek, dne 3. maja sta se sopet sprla in sin je prišel nad očeta s sekuro,

ta pa je puško nameril na-nj in ga pri pričistrelil.

(Smrtna kosa.) Na binkoštno nedeljo je g. Ernest Širca star., trgovec v Žalci, umrl ob 8. uri zvečer. Bil je že delj časa bolen in je dosegel 78. leto svoje dobe. Ranjci je bil vesten katoličan in trden rodoljub. Naj počiva v miru!

(Žganje.) Janez Trinkaus, najemnik iz Stolovnika je v noči 4. maja vtonil v potoku Brestanskem. Vračal se je iz Reichenburga, kjer si ga je bil preveč naložil, ter je gredoč padel v potok, pa se ni mogel več vzdigniti.

(Duhovske spremembe.) Č. g. Martin Kralj, kaplan pri M. Snežni, gre za kaplana k sv. Barbari v Haloze, č. g. Jos. Muha, kapl. pri sv. Rupertu nad Laškim, v Trbovlje in č. g. Jos. pl. Pohl, kaplan v Trbovljah, za I. kapl. v Laški trg.

Loterijske številke:

V Gradcu 26. maja 1888:	10, 8, 35, 19, 39
Na Dunaju „ „	83, 7, 10, 19, 85

V katoliški bukvarni v Ljubljani

se dobijo ti-le novi molitveniki:

1. Molitev velik pripomoček k zveličanju; velja v platno vezan 50 kr.
2. Dušna pomoč, prve bukve 1 fl. 25 kr.
3. Duša popolna 1 fl. 25 kr.
4. Krščanski nauk za prvence velja 16 kr.

Za mizarsko delo

v cerkvah (oltarje, klopi itd.) in v farovžih se priporoča

Anton Hölzl,
mizar v Mariboru,
Flössergasse št. 4.

13

J. B. Purger, kiporez v Gröden-u na Tirolskem prosil je, da njegova dela kipotvorstva čast. duhovščini naše nadškofije priporočamo.

Nam v to svrhu v pregled poslani nariski za razne cerkve v Galiciji in v drugih avstrijskih pokrajinah izdelanih Kristusov, Madon in svetih podob, kakor tudi spričevala dotičnih cerkvenih predstojnikov priporočajo Purgerjeva dela ne samo zavoljo njih umetnosti, temveč tudi zaradi nizke cene.

Priporočamo tedaj čast. župnikom in drugim cerkvenim predstojnikom, kateri hočejo svojim cerkvam res lep kip priskrbeti, zavod imenovanega kiporeza.

† **Severin,** nadškof
Od r. kat metrop. konzistorija, v Lvovu dne 9. marca 1887.
Dr. J. Weber, kancelar.

Spričevalo.

Podpisani naročil je pri g. **J. B. Purger-ju** v Gröden-u na Tirolskem, križev pot in se sme reči, da je delo **izvrstno in umetno**. Razne figure so nežne in ljubeznjive. Tudi zunanja oprava je prav lična. Dozvoljujem si tedaj ta zavod vsem duhovnim bratom najtopleje priporočati.

Pri sv. Marjeti niže Ptuja 1887.

Jakob Trstenjak, župnik.

Zahvala.

Ogersko-francoska zavarovalnica (Franco-Hongroise) izplačala je po svojem glavnem zastopniku v Gradcu na mojem hramu in gospodarskem poslopu mi po požaru, dne 15. apr. povzročeno škodo tako točno, da sem primoran tej zavarovalnici očitnim potom svojo srčno zahvalo izreči.

Slovenja ves pri Ptuju, 10. maja 1888.

Anton Skofič, posestnik.

Potrdi: Jakob Jerenko, obč. predstojnik.

Št. 246.

Razpis natečaja.

Z začetkom drugega šolskega polletja umešča se mesto učitelja šolskega vodje na enorazredni ljudski šoli IV. plač. razreda pri sv. Ilju pri Velenju.

Postavno urejene prošnje, z dokazom sposobnosti za poduk v kršč. nauku, dopošiljajo se naj postavnim potom do 25. junija krajnemu šolskemu svetu pri sv. Ilju pri Velenju. Znanje slov. jezika je neobhodno potrebno.

Okrajni šolski svet v Šoštanji,
dne 19. majnika 1888.

Načelnik.

Orglje za hišo in orglje za cerkvo,

dobro vbrane, iz dobro posušenega lesa, v najlepšem slogu izdelane, so na prodaj. Na ogled so pri Lenartu Ebner v Mariboru. Cena in plačilni pogoji po pogodbi. 2-2

Službo išče

5 oseb, dobro izučenih v vsakovrstnih gospodarskih delih. —

Krčma se išče v najem.

Naslov pové administracija „Slov. Gosp.“ 2 3

Glasovir, popolnoma dober, je na prodaj; kupec se naj pri podpisnem osebno ali pismeno oglasi.

Simon Saga,

3-3

organist na Muti (Hohenmauthen.)

Organist in mežnar

oženjen, 31 let star, bivši vojaški bandist, učenec najboljših učiteljev, zmožen treh jezikov v besedi in pisavi, želi primerno službo takoj ali na skorem nastopiti. Blagovoljne ponudbe prejema č. g. Franc Geč, kaplan v Ormoži. 3-3

Prodajalnica z mešanim blagom

v trgu Ptujška gora, ki je velika božja pot, celo vravnana brez blaga se dav najem za več let. Več pové Anton Sicherl v Spodnji Polskavi via Pragerhof. 3-3

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je založila in natisnila naslednje knjižice:

Svete pesmi za šolarje.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Zbirka narodnih pesmi.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Angeljska služba božja,

poduk za strežnike ali ministrante.

Eden iztis vezan velja 5 kr.

Kdor 50 iztisov kupi, dobi 20 % nadavka. Posamezni iztisi po pošti 2 kr. več.

3-10

ZBIRKA

DOMAČIH ZDRAVIL,

kakor jih rabi slovenski narod.

S poljudnim opisom človeškega telesa.

Izdal in založil Dragotin Hribar.

Odobril br. Edvard Benedičič, nadzdravnik usmiljenih bratov v Št. Vidu na Kor.

Ta slovenskemu narodu zelo koristna knjižica dobiti je v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani, Gosposke ulice št. 12.

Stane 40 kr., po pošti 45 kr.

Radenska slatina je edina mineralna voda na svetu, katera ima toliko litija v sebi, zato se rabi posebno proti protinu, žolčji in mehurji bolezni. Vsled obilja ogljikove kisline in natra se priporoča tudi pri želodčni bolezni, hemeroji, dah in nahodih. Radenske železne kopelji za blednico in ženske bolezni, itd.

Radenci / kopališče.

Poskušnje dra. Garrod, Biswanger itd. so dokazale, da je ogjikovo-kislj litijon najboljše sredstvo pri boleznih, ki izvirajo v preobitni ščavični kislini. Iz tega se razvija večji vspan tega zdravila.

Prospekti brezplačno in franko v kopališči Radenskem na Štajarskem. 2-26

Zaloga v vseh večih specer. prodajalnicah in gostilnicah.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 22. štev. „Slov. Gospodarja“.

L. 1888.

31. maja.

Štev. 5.

Toča in nje škoda.

Vsako leto se prikaže v naših krajih toča, v časih huja, v časih slabša, toda nobeno leto ne prizanese vsem našim krajem. Po nekaterih krajih ima pa že celo navado, da jih redno obiše. Škoda njena je vselej občutljiva na polji, bolj pa še po vinogradih in po sadunosnih vrtovih. Tu se pozna nje udarec še za dve, tri leta pozneje in ni pomoči zoper njo. Kedar pride, potolče brez vsega usmiljenja vse, kar ji pride pod noge.

Tudi ni moči izračunati, kedar ali odkod da prihruje. Za njo ni pravila, ni znamenja. Kedar hoče, pa pride. Setve so vsako uro, po dne in po noči v nevarnosti tje do ure, ko se spravijo s polja. Vsled tega je jako pametno, če se gospodar zavaruje zoper njo pri takih društvih, ki niso predraga, pa izplačajo, kedar nastane vsled toče škoda, redno in po vesti škodo, ki je nastala po toči.

Škoda, da še pri nas niso gospodarji vsi prepričani, da denar, ki ga stane zavarovanje, ni izgubljen. Iz ene strani si človek ni v tolikem strahu, če preti nevihta, iz druge pa se mu povrne škoda, če nastane, tedaj pa ne pride tako lahko v zadrego in se ležje giblje, da obdeluje ostalo polje; ni mu treba dolgov delati, poplača lahko davek in si sploh vse oskrbi, kar je treba pri gospodarstvu. To je, mislimo, vendar-le vredno, da pozabimo tistih par goldinarjev, kar jih je treba vsako leto za zavarovanje.

Recimo, da ga celih 10 let ne doseže toča. Ako v njih plača vsako leto po 7 gld. 50 kr. zavarovalnine, znese to v 10 letih 75 gld. Kedar pride pa 11. leto, zavaruje se še z nova in sedaj pride toča ter mu vniči polovico pridelka, on dobi 150 gld. odškodnine, ostane njemu še vendar-le 67 gld. 50 kr., za škodo in pa onih 82 gld. 50 kr., ki jih je 11 let vkup plačal zavarovalnici, povrne mu le-ta tudi, tedaj jih ni izgubil. Škoda, ki jo je po toči trpel, pa ga ne zadene vsa, zavarovalnica mu jo pomaga nesti.

Vsled tega je kaj pameten gospodar, ki rajta že naprej zavarovalnino k davku, ter jo z njim vred plača, da-si mu hodi težko. Če si pomnoži tako še davek, ki je že sam na sebi za-nj težko breme. Bolje par goldinarjev več davka, kakor pa potlej velika škoda, za katero ne dobi od nikoder pripomoči.

Sicer se pravi, da je sedaj težko za kmeta

in da ne spravi svojega pridelka skoraj nič več v denar, odkod bo torej jemal še denarja za tak nov davek? Prvo je gotovo resnica, žalostna resnica ali prav zato treba je človeku varovati se škode. Če to le more. Pri toči pa je to mogoče. Tistih par goldinarjev je treba šteti in potem je prav toča gospodarju kupec, ki mu vsaj kolikor, toliko plača pridelek. Ako se gospodar ne zavaruje pa mu toča vniči pridelek, nima on že celo ničesar postaviti na trg, njemu je ona torej najhujši udarec, kar jih prileti na-nj skozi celo leto.

Zavarovanje zoper škodo, ki je utegne toča prizadati, je potreba in ne gre, da se ga človek izogiblje, saj ga doleti sicer še vse huje, če se ne zavaruje.

Kdor torej more, naj si prizadeva, da si zavaruje sam svoje polje in vinograde zoper točo, pa naj tudi drugim prigovarja, da to storé. O svojem času bodo mu ljudje za tak nauk gotovo hvaležni. Izlasti mi, ki živimo v podnebji, kjer se hitro lahko izpremeni gorkota ter nastane mrzlot, živimo v vednem strahu pred točo. Tega strahu bode veliko manj, če vemo, da so ljudje zavarovani ter jih toča ne doleti tako grozno, kakor bi jih. Če jim vniči ves pridelek pa tudi z njim vse upanje, da bodo kos obilnim stroškom svojim.

Hvaležni bomo torej vsakemu, kdor te naše besede da drugim brati ali jim jih raztolmači, kakor zna, da jih bodo bolje umeli ali rajši vzprejeli. Na to ga ne veže samo kršč. dolžnost, ljubezen do bližnjega, ampak tudi lastna korist, kajti uboštvo se pozna po vseh kotih in doleti, kakor že koli, večkrat tudi nas, da sami ne vemo, kako. H koncu rečemo še enkrat: Slov. gospodarji zavarujte si svoje pridelke zoper mogočo uimo, zoper točo, a skrbite tudi, da ne bode v naši soseski gospodarja, ki bi tega ne storil! Pomagajmo si sami in — pomore nam Bog!

Žlahtnjevanje sadovnih dreves.

Če iz semena vzredimo novo drevo in ga tako pustimo, dobivamo skorej brez izjeme le trpko sadje, katerega nihče rad ne uživa. Žlahtno sadovno drevje pa se zaploja dalje čisto, nepomešano ter se da poljubno množiti, ako mu vcepimo določene rastlinine dele in tako požlahtnimo.

Žlahtnjevanje dreves poznajo narodi uže nekaj čez 2000 let. Stari Rimljani so vedeli za 20 raznih načinov, drevje cepiti. Sčasoma izumelo se je še več načinov pa vsi naslanjajo se na tri sledeče:

1. cepljenje, to pa za kožo, v sklad, z nakladom, kakor pač cepič vložimo ali med skorjo in les ali v razklano odprtino ali v izrezek podoban zagvozdi, ki se vreže divjaku.

2. Okuliranje ali popkovanje, to pa s ščitom, kder se kos skorje z enim ali večimi očesi, navadno popki imenovanimi, žlahtnemu drevesu izreže pa na jednako veliko izrezan kos na divjaku pritrdi, da se ondi prime.

3. Kopuliranje, kder sta za cepljenje odbrana kosa na divjaku pa na žlahtnem cepiči jednako debela ter se poševno prerežeta in na prerezah vkupaj deneta ali drug na drugega naložita, pritrđita, da se primeta in dalje rasteta.

Kmetovalci naši poznajo najbolje cepljenje na prvi način, namreč cepljenje v sklad. Na ta način so naša sedanja sadovna drevesa bila cepljena, ki so zvečinoma visoka, krepka in rodovitna. Zahteva se pa, da se za cepiče jemljejo enoletne mladike z dobro razvitimi popikami ali popki (očesi). Narezujejo se naj po zimi ali vsaj do tiste dobe, ko vrbe ali ive nastavljajo mačkice. Narezani cepiči denejo se potem v klet, zaviti v slamo, ali se do dve tretjini njihove dolgosti zagrebejo v zemljo. Najbolji čas za ovo cepljenje je spomlad, ko mezga v drevesih začinja vlahjati. Prenaglitni pa se ne smemo. Divjak sme biti krepk in poln mezge, čem več tem bolje, cepič pa bodi mogoče slok, kakor pravijo „izstradan“, kajti tem gotoveje se bode prijel. Pri peškatem sadovnem drevju se divjak, za prst debel, prereže gladko nekaj palcev nad zemljo, se razcepi od 1—1½ palca globoko. V razklano odprtino vtaknemo dobro prirezani in do 2—3 popke prikrajšani cepič. Paziti je, da se znotranja skorja ali lub od cepiča dobro pritiste onemu od divjaka. Zatem pomagamo vse rane prav previdno z debelo tekočim cepilnim voskom ter vse lepo obvežemo.

Kedar je pa divjak uže predebelo vzrastel, da ga ne kaže cepati ali kalati, tedaj ga pa zgoraj poševno prerežemo in mu po strani napravimo zagvozdi podoben izrezek, v kateri podobno izrezani cepič naložimo ali nakladamo. Tako cepljenje imenujejo cepiti z nakladom.

Časih pa hočemo uže dorastla drevesa požlahtniti. V tem slučaju cepimo za kožo, ko so drevesa v polnej mezgi. Cepič prirežemo in prišpičimo, kakor pri navadnem cepljenju v sklad, namreč poševno ter se mu skorja na eni strani odreže, na drugej pa pusti. Divjaka tudi poševno prirežemo ter mu za cepič vderemo mej les in skorjo primerno odprtino. V njo cepič tako porinemo, da stoji gladka stran na zno-

traj. Cepljenje za kožo je zelo priprosto delo, po katerem stara drevesa najlažje pa najbolje zanesljivo precepiti in požlahtniti moremo. Želeti je, da bi se tega načina sadjarji pogosteje posluževali, kakor se navadno sedaj godi.

(Konec prih.)

Domača zdravila.

Zdravje če ni najbolje, vendar pa je najpotrebniše blago človeku in sreča za nj, kdor si ga ohrani! Veliko trpljenja si s tem prihrani pa tudi veliko denarja ostane v mošnji in lahko ga potroši za druge stvari, ki mu oveselje življenje, katero je itak dostikrat prav grenko.

Ali kaj pomaga vsa skrb za zdravje, ko pride vendar-le včasih bolezen, da si ne more človek reči: Sam sem si je kriv. Kaj je storiti, če pride bolezen? Gre se ali pošlje se k zdravniku, da pride ter nam zapiše zdravilo. Odgovor ni na robe, toda vselej ni zdravnika blizu ali ne drobiža, da se kupijo draga zdravila: vsasih pa je bolezen očitno le malostna, da si človek lahko sam pomaga, ako se le zna ravnati, kakor pristaja njegovi bolezn.

Bukvice, ki učé to človeka na lahkem in mu ponudijo tudi zdravila, ki se priredé lahko doma — take bukvice, če so dobro zložene, so pri tem dober vodnik in prav je, če jih človek ima v hiši, izlasti v taki, kjer biva večje število ljudi. Njim se zmerom rada pripeti kaka nesreča in take bukvice vedó včasih pomoč zoper njo, da ni treba za to veliko denarja.

In take bukvice mislimo, da imamo sedaj v drobni knjižici, katero je izdal g. D. Hribar v Ljubljani. Ime jim je: „Zbirka domačih zdravil, kakor jih rabi slovenski narod“. Pridjal je g. založnik poljudni opis človeškega telesa.

Le-te bukvice štejó 74 strani male 8° in imajo dva dela. V prvem delu se govori o človeku in raznih njegovih boleznih ter dotičnih domačih pripomočkih, v drugem pa se navaja razno drevje, grmovje, zelišča in rože, ki imajo zdravilno moč v sebi.

Naš namen ni, da ocenimo to knjižico v zdravstvenem oziru. Tega tudi ni treba, kajti g. sostavitelj je bil svoj rokopis poslal č. g. br. Edvardu Benedičiču, nadzdravniku usmiljenih bratov v Št. Vidu na Koroškem ter ga je poprosil, naj presodi zdravila, ki se opisujejo v knjigi. Le-ta je tej želji ustregel in mu je na to tako-le odpisal: „Jaz morem le z veseljem pritrđiti, da ni nobene škodljive ali napačne domače pomoči v Vašem rokopisu „Domača zdravila“ nasvetovane, torej pa mislim, kakor tudi želim, da bode mnogim pri takem pomanjkanji zdravnikov po deželi sploh v korist“.

S kacim namenom pa je g. sostavitelj domača zdravila zbiral in zakaj jih je v posebni knjižici opisal, to sam razlaga in mi mu po

večjem pritrdimo. On piše o svojem namenu to-le: „Čudovita je moč nekaterih rastlin gledé našega zdravja. Majhen kosček te ali one zéli zadostuje, da se nam pretrga nit življenja; po drugi strani je pa zopet prav malo tega ali onega soka iz te ali one korenine, štiblice, perja zadosti, da se dvignemo polagoma iz dolgočasne bolniške postelje in se zopet okrepimo. Kdor bi trdil, da naš narod ne pozna teh rastlinskih moči, o tem moram reči, da ne pozna naroda v njegovem dejanji in nehanji. O pozna jih dobro, toda ne povsod vseh; tukaj nekatere, ondi druge, v tretjem in četrtem kraju zopet tretje in četrte.

Nekoliko takih domačih pripomočkov podajam tukaj ljubljenu narodu s srčno željo, da bi mu bili na zaželen, ugoden vspeh. Lahko rečem, da jih je mnogo med tukaj navedenimi zdravili, katere sem v rojstni hiši sam Bog ve, kolikokrat, vselej z najboljšim vspehom rabil. Tudi za eno in isto bolezen zapisal sem jih več, ker se ljudje po raznih krajih različnih poslužujejo; tukaj teh, ondi onih. Če toraj odreče eno, posluži se drugega. Škode se ti ni bati nobene ne na zdravji in ne na življenji. kajti nič škodljivega ni med temi domačimi zdravili. Samo ob sebi se razume, da so domača zdravila le za rabo pri malih boleznih.

Kedar pa hudo zbolíš, pošlji le kar nevtogoma po zdravnika. Odlašati ne smeš nikdar, češ, bo že odleglo. Kdor tako ravna, pregreši se sam nad seboj in si je marsikdo vzrok prezgodnje smrti. Ker je pa zlasti po kmetih zdravnik navadno silno od rok, bo morda za prvo potrebo tudi v takih slučajih knjižica dobro služila, dokler ne pride poklicani zdravnik, če se namreč slučajno za tvojo bolezen kaj primernega v njej nahaja. Zato želim, da bi se ta „zbirka domačih zdravil“ prav tako razširila po mili domovini, kakor je razširjena „pratika“. Potrebna bi bila vsaj tako, če ne še bolje“.

K temu dostavimo mi še le nauk, kakor ga podaja na str. 35. za davico ali difteritiko.

Kakor hitro se v kakem kraju davica oglasi, naj se človeku, ki na tej bolezni oboli in v grlu bolečine čuti, takoj okoli vratú naložé obkladki. Najboljše za to je obkladek ali ohladek iz kislelega surovega zelja, naravnost iz kadi. Nadalje vzemi kake tri četrtnine navadnega kozarca čiste vode, v katero kani štiri kapljice hude in očiščene žveplene kisline (hudičevega olja) iz lekarne. Voda in žveplena kislina mora se dobro skupaj pomešati. Odraščen bolnik to okisano vodo vso h kratí spiže, otrokom dá se je pa v dveh ali treh presledkih na četrť ali na pol ure vsakokrat nekoliko popiti.

Če bolniku pri tej bolezni kri v glavo sili ali se mu meša, daj mu na pičlega četrť litra vode štiri kapljice homeopatično prirejene tink-

ture „Belladona“. To zdravilo jemlje potem odrasčeni bolnik na vsaki dve uri po eno žlico; otrokom daje se pa na vsaki dve uri po ena mala žličica zavžiti. To zdravilo je čudovito gledé hitre in varne pomoči.

Toliko za poskušnjo, da vedó naši bralci, kako podaje knjižica poduk za belezni in njih zdravljenje.

Cena knjižice je 45 kr. s pošto vred, dobi se pa v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani. r.

Dopisi.

Iz Maribora. (C. kr. poštna hranilnica.) Imenitna je naprava — c. kr. poštna hranilnica. Sedaj ji teče že 5. leto in rokah imamo od nje 4. letno poročilo, to je za leto 1887. Le-to nam kaže, da napreduje leto za letom ter si pridobiva čedalje več tal med prostim ljudstvom. Za to se je tudi le, če gre za pravo, vstvarila. Lani je vzprejela od 597.708 oseb v celem 15.283.133 gld. 55 kr., izvzelo pa je 339.473 oseb v celem 13.322.970 gld. 12 kr. Po takem je ostalo lani na novo v hranilnici denarja 1.960.160 gld. 43 kr. Novih knjižic je dobilo lani 117.863 oseb, po polnem pa se je izplačalo na 65.086 knjižic. Ostalo je torej novih knjižic v hranilnici 52.777, vseh skupaj pa je denarja še v njej na 597.931 knjižicah in sicer za 12.712.502 gld. 59 kr. Štajarskih prebivalcev ima v c. kr. poštni hranilnici 29.417, koroških 8437, kranjskih 7456, primorskih 14.967 in dalmatinskih 3600. Na Štajarskem jih ima v njej izmed 1000 prebivalcev 23, na Koroškem 24, na Kranjskem 15, na Primorskem 22 in v Dalmaciji 7 denarja. Kar se tiče spola vložnikov, poroča se, da še ima 35.240 moških, 17.651 ženskih in 114 društev denarja na knjižicah. Nemških knjižic pa je v celem 43.016, slovenskih 427 in hrvaških 30. Ostale pa so v drugih jezicah, v českem, poljskem, ruskem, laškem in rumunskem. V zadnjem jih je najmanj, samo 18, največ pa jih je v českem jeziku 5137. Toliko jih je lani novih ostalo še veljavnih, v celem pa je še veljavnih 4530 v slov. jeziku. No nekaj je to že, toda število slov. knjižic je še vse premajhno, nekaj za to, ker želimo, naj se naših ljudi posluži več te v resnici ljudomile naprave, saj se v njej najmanjši znesek vzprejme in tacega si prihrani vsako družinice lahko, ako le hoče in tudi daleč nima ga nositi, prva pošta, h kateri pride, mu ga vzprejme. Nekaj pa se nam potlej zdi število slov. knjižic prenizko, ker je prav verjetno, da vzame marsikateri Slovenec nemško za ljubo ter ne tirja slovenske. Taka mora se mu dati na vsaki pošti, ki je nabiralnica c. kr. poštna hranilnice, ako jo tirja. Ne vemo pa uzroka, zakaj bi je ne tirjal v jeziku, ki ga zastopi. Kolikor vemo, zapovedano je tudi trdo nabiralnicam, da mo-

rajo in naj radi dajo knjižico v tistem jeziku, v katerem jih nagovori človek, ki hoče kaj vložiti. Tedaj pa, Slovenci, vlagajte pridno v c. kr. poštno hranilnico, to nam bode znamenje, da ste varčni, da skrbite za-se in za svoje, ali tirjajte tudi vselej slov. knjižice, da sami izznate, kaj ste vložili in kako imate ravnati, da dobote, če postane sila denar iz nje brez vsake težave.

Iz Ljubljane. (Podkovska šola.) V prvem tečaju 1887 obiskavalo je našo podkovsko šolo 5 učencev, kateri so koncem junija delali izpit iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Trije učenci izžolali so se na lastne stroške, dva učenca imela sta štipendije. Teh učencev bili so trije iz Kranjskega, eden Stajarec (Slovenec), eden Hrvat. Vsi so povoljno napredovali, skušnjo prestali so vsi z dobrim vspehom. V drugem tečaju obiskovalo je podkovsko šolo zopet 5 učencev, vsem peterim podelile so se štipendije, pri skušnji koncem decembra pokazali so tudi ti učenci povoljen uspeh, eden dobil je red „prav dobro“, štirje „dobro“, eden „zadostno“. Vsi učenci družega tečaja bili so Kranjci. V podkovski šoli vršile so se tudi leta 1887, skušnje iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskovali podkovske šole. Koncem junija prišlo je k skušnji 22 kovačev in sicer prvokrat 14, 8 kovačev pa ponavljalo je skušnjo, ker so leta 1886 propadli. Od teh 22 prestalo je pa le 15 kovačev skušnjo z zadostnim vspehom in sicer od 14 prvokrat prišlih 11, od 8 ponavljajočih pa 4, 3 kovači smejo torej še enkrat ponavljati skušnjo, 4, ki so drugič propadli, pa morajo obiskati šolo, ako hočejo še dalje pečati se s podkovstvom. Koncem decembra prišlo je k skušnji 13 kovačev in sicer prvokrat 10, 3 ponavljali so skušnjo. Iz 10 kovačev, ki so prišli prvokrat, propadla sta 2, od drugih prišlih 3 pa še mora 1 obiskati šolo. Po narodnosti bilo je med iz teh 45 kovačev 25 Kranjcev in 10 štajarskih Slovencev. Skušnji iz ogledovanja klavne živine in mesa podvrgla sta se meseca junija 1887. leta eden kovaški mojster in eden posestnik, a pri obeh ni bilo povoljnega uspeha, zatoraj je eden teh kandidatov ponavljal skušnjo, meseca decembra in takrat bil potrjen. V izpraševalno komisijo za skušnje kovačev imenovala je visoka c. kr. deželna vlada tudi letos vodjo podkovske šole kot prvosednika, kot izpraševalca pa c. kr. deželnega živinozdravnika gosp. Wagnerja in učitelja podkovske šole gosp. Šlegelna. Tudi leta 1887 delile so se ustanove ubogim učencem podkovske šole, in sicer vsled blagodušnosti vis. c. kr. ministerstva za poljedelstvo, vis. deželnega zbora kranjskega in kranjske hranilnice. Kakor prejšnje leto, tako so tudi letos imeli učenci dovolj priložnosti izvežbati se praktično ne samo v podkovstvu, ampak tudi v drugih živinskih boleznih, podkovalo se je namreč

leta 1887 v podkovski šoli 1886 konj, a tudi v bolnišnici narastel je materijal za poduk, bilo je namreč ondi oskrbovanih 96 bolnih konj, 3 krave, 2 kozi, 3 mačke in 26 psov. Tudi letos hodili so učenci v mestno klavnico in tam praktično se vežbali v ogledovanju klavne živine in mesa. Vsi učenci obeh tečajev stanovali so v šolski hiši in so se razun enega obnašali izgledno. Tako poročilo šole.

Raznoterosti.

(Sadje.) Letošnjo spomlad je bilo veliko cvetja in človek si je lahko domišljal, da bode veliko sadja jeseni. Vreme za cvet še ni bilo neugodno, vendar pa se kaže sedaj prej malo, kakor veliko sadja. Izlasti jabelka so, kar se tiče števila, slaba, nekaj je bil veter, ko so jabelke cvele, premrzle, nekaj pa so bili pritiskali cvetni kebrji in so cvet zamorili. V krajih, ki so bolj za vetrom, pa je precej jabelk. Hruške so boljše, a tudi ne povsod v enaki meri.

(Izseljevanje.) Iz Radvanja pri Mariboru se je kmalu po veliki noči nekaj družin podalo v Ameriko. Iz Kranjskega pa je v preteklem tednu 31 oseb streslo prah domače zemlje ter hitelo v novi svet v Ameriko. Mi jim sicer želimo sreče, toda malo je upanja za-njo.

(Čebulj.) Iz Ogerskega se izvaža v novem času veliko čebulja na Angleško. Iz mesta Szegedin, to se pravi iz njegove okolice, se je lani v jeseni 800 vaganov čebulja tje poslalo. Vsled tega je cena čebulju ondi štirikrat višja postala, kakor je bila poprej. Da bi še našim čebuljarjem ali lukovnjakom bila sreča mila!

(Konjski sejmovi.) Za konje bode v meseci juniji sejem v torek, dne 5. v Radgoni, v četrtek, dne 7. v Gradci in petek dne 22. v Št. Jurji na juž. žel.

Sejmovi. Dne 4. junija v Mariboru, v Rušah, pri Novi cerkvi, v Jurklostru in na Tinskem. Dne 5. junija v Radgoni (za goveda) in v Reichenburgu.

Tržna cena

preteklega tedna za 100 kilogramov.

Mesta	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Turšica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor hktl.	6 40	4 50	4 30	3 10	5 —	4 10	4 50
Ptuj	7 —	6 80	5 60	5 30	5 80	—	6 —
Celje	9 —	8 58	7 90	6 33	6 76	—	—
Gradec . . .	7 90	6 10	6 80	6 20	6 90	—	—
Ljubljana . .	3 20	6 50	6 25	6 30	7 —	—	—
Celovec . . .	8 —	6 05	6 45	6 56	6 20	—	—
Dunaj	8 —	6 30	6 85	6 —	6 30	—	—
Pešt	7 30	5 80	6 95	5 45	6 30	—	—